

Barraca de vinya

El Pont de Vilomara i Rocafort

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: El Pla del Riu
Alçada: 196

Coordenades:

Latitud: 41.71191
Longitud: 1.8712
UTM Est (X): 406094
UTM Nord (Y): 4618406

Classificació

Número de fitxa 08182 - 10
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Popular
Segle XIX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Té un lleuger moviment estructural amb un quasi imperceptible bombament de la façana esquerra.
Protecció Inexistent
Accés Restringit
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08181A0120000400000OP
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 17/09/2016 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca ubicada al Pla del Riu, entre el riu Llobregat i el raval de Ca l'Embetat, en terres de la Roviralta. Està al bell mig d'uns camps plantats de vinya i presseguers. És de planta quadrangular, i mesura 5,75 per 5,30 metres (mides preses a l'exterior). L'interior presenta una planta circular que mesura 3 metres de diàmetre, amb una cúpula troncocònica. Està aixecada damunt d'una gran roca que sobresurt del nivell del sòl. La coberta és de lloses per aproximació de filades, amb clau de volta visible. El cobriment exterior és de terra lligada amb pedruscall. Ha perdut una part del voladís o ràfec de la coberta. Per sota del ràfec, als quatre costats sobresurten unes biguetes de pedra que fan de contrapès per repartir el pes de la cúpula. El gruix dels murs és d' 1,10 metres. Els brancals o muntants són verticals amb 4 llindes planes. Dues suporten el pes de la façana i les altres suporten el pes de la volta. El brancal de l'esquerra és una mica més llarg, adaptant-se a la roca. La porta d'entrada està lleugerament desplaçada al costat esquerre de la façana; mesura un metre i mig d'alçada per un metre d'amplada (mides preses des de l'interior) i 2,16 metres d'alçada, per 1,17 metres d'amplada (mides preses a l'exterior). Per accedir-hi cal salvar el desnivell de la roca mare. Disposa de tres obertures, a mena d'espitlleres, a la façana orientada al nord-est, al nord-oest i al sud-oest respectivament, que permeten la ventilació i l'entrada de la llum. A l'interior, conserva tres tinells i un pedrís de pedra volat incorporat a la mateixa construcció. La barraca està orientada al sud.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 2794.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. Al Pont de Vilomara i Rocafort aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

Enllaços d'interès:

<http://wikipedra.catpaisatge.net/>

